

Den 11. januar 2019

Tillægsaftaletekst til Aftale om Pesticidstrategi 2017-2021

Regeringen (Venstre, Liberal Alliance og Det Konservative Folkeparti), Dansk Folkeparti, Socialdemokratiet, Det Radikale Venstre og Socialistisk Folkeparti er med denne tillægsaftale til Aftale om Pesticidstrategi 2017-2020 enige om

- at reducere risiko for nedsivning af pesticider i boringsnære beskyttelsesområder (BNBO),
- at følge Vandpanelets anbefalinger om screening for flere stoffer i grundvandsovervågningen,
- at styrke indsatsen for at modvirke resistens,
- at forbyde salg af koncentrerede pesticider til ikke-erhvervsmæssigt brug,

Aftaleparterne er samtidig enige om at fastholde den nuværende målsætning for reduktion af pesticidbelastningen og pesticidafgiften indtil udgangen af 2020.

Tillæg til pkt. 1 i Aftale om Pesticidstrategi 2017-2021

Fastholdelse af målsætning for reduktion af pesticidbelastningen og pesticidafgift

Der er gennemført en evaluering af pesticidafgiften. Evalueringen viser, at afgiften har ført til forudsatte substitutioner, at målsætningen om at reducere pesticidbelastningen med 40 pct. svarende til en PBI på 1,96 målt på salgstal er opnået, men at der ikke har været samme reduktion i forbrugstallene på baggrund af landmændenes indberettede sprøjtejournaler. Forskellen mellem salgs- og forbrugstallene skyldes bl.a., at der stadig er en hamstringseffekt fra afgiftsomlægningen i 2013. På grund af denne usikkerhed kombineret med, at der forventes en reduktion i antallet af pesticider på grund af kommende revurderinger af en række aktivstoffer i EU samt teknologiudvikling inden for området, er aftaleparterne enige om at gennemføre en fornyet evaluering af målsætningen og pesticidafgiften i 2020 og på den baggrund drøfte behovet for en eventuel justering af målsætningen og pesticidafgiften. Herunder ønsker aftaleparterne at se på, om nye teknologier, som fx lukkede systemer, kan fremmes og pesticidafgiften justeres.

Erstatter pkt. 5 i Aftale om Pesticidstrategi 2017-2021

Reduceret risiko for nedsivning af pesticider i boringsnære beskyttelsesområder

Aftaleparterne er enige om at nedbringe risikoen for forurening af grundvandet fra erhvervsmæssig anvendelse af pesticider i BNBO, og at de berørte landmænd modtager erstatning eller kompensation for deres tab via vandtaksten, således at der ydes erstatning i fase 1 og kompensation i fase 2.

Erstatningen kan i fase 1 have form af f.eks. engangserstatning med tilhørende tinglysning af servitut på ejendommen om rådighedsindskrænkning i BNBO eller opkøb af de relevante arealer. Erstatningen vil blive givet i form af fuld erstatning på markedsvilkår på baggrund af en konkret vurdering af bl.a. den hidtidige erhvervsmæssige anvendelse af arealet, markedsprisen og omfanget af de restriktioner, der bliver pålagt ejendommen. Hensigten er, at landmanden ikke skal lide tab for de pålagte restriktioner. Hvis der ikke kan opnås enighed om erstatningen, fastsættes denne af

taksationsmyndighederne. Et konkret indgreb kan være så indgribende, at der er tale om ekspropriation. I fase 2 kan det pga. EU's statsstøtteregele også være relevant at give løbende årlig kompensation. Aftaleparterne er på den baggrund enige om en handlingsplan for bedre grundvandsbeskyttelse i BNBO baseret på en indsats i to faser.

Fase 1: Kommunerne pålægges at vurdere alle BNBO på landbrugsjord

I fase 1 pålægges kommunerne frem til og med-2022 at gennemgå alle BNBO på landbrugsjord og BNBO på øvrige arealer, hvor der anvendes pesticider til erhvervmæssige formål, mhp. at vurdere behovet for yderligere indsatser som fx at flytte boringen eller at indgå aftaler om pesticidfri drift, stop for dyrkning af jorden eller egentligt opkøb af jorden. En del af vurderingen vil endvidere være at tage stilling til, om der er eksisterende vaskepladser inden for BNBO, der skal flyttes. Kommunerne vil blive opfordret til allerede med indgåelse af aftalen at igangsætte indsatsen.

De eksisterende regler giver mulighed for at give påbud eller nedlægge forbud for at undgå forurening af grundvandet eller at pålægge en lodsejer rådighedsindskrænkninger, som er nødvendige for at beskytte drikkevandet mod forurening med bl.a. pesticider. Derudover er der mulighed for at indgå frivillige aftaler. Det kan være aftale om pesticidfri/økologisk dyrkning, dyrkningsfrie arealer, naturprojekter eller skovrejsning i de pågældende områder. Kommunerne kan indgå aftale med Økologisk Landsforening om økologisk omlægningstjek - særligt på arealer, hvor kommunerne skal beskytte borgernes drikkevandsressourcer. De nuværende rammer forhøjes med 1 mio. kr. i 2019.

Det er aftaleparternes ønske, at kommunerne i så vidt omfang som muligt skal afsøge muligheden for at lave frivillige aftaler med lodsejerne, således at der opnås lokalt forankrede løsninger i et samarbejde mellem kommune, vandværk og lodsejer.

Til brug for kommunernes nye gennemgang af alle BNBO på landbrugsjord vil den nuværende vejledning blive skærpet. Hermed præciseres beskyttelsesbehovet i BNBO, de forskellige beskyttelsesmuligheder inden for BNBO samt vejledende erstatningstakster, herunder eksempler på opgørelse af markedsværdi. Vejledningen vil også indeholde en uddybende beskrivelse af risikofaktorerne ved brug af pesticider i BNBO.

Aftaleparterne vil hvert år modtage en status for gennemførelsen med henblik på at følge fremdriften for indsatsen. I denne sammenhæng vil aftaleparterne vurdere, om kommunernes indsats er tilstrækkelig, eller om aftaleparterne ønsker at igangsætte fase 2.

Der etableres derudover en følgegruppe med deltagelse af erhvervet, brancheforeningerne og Kommunernes Landsforening (KL), der skal understøtte koordinering og samarbejde mellem landbruget, kommuner og vandselskaber. Derudover vil relevante ressortministerier blive inddraget. Følgegruppen vil skulle anviser løsninger inden for rammerne af den eksisterende regulering, såfremt der opstår tilfælde, hvor forbrugeren oplever prisstigninger ud over det forventelige. Herunder kan det bl.a. være relevant at se på mulighed for at sammenlægge vandselskaber og fondssamarbejde.

I 2022 gennemføres en evaluering af den kommunale indsats. Miljø- og Fødevareministeriet vil opgøre, hvor mange BNBO der er blevet gennemgået og hvilke nye beskyttelsesinitiativer, der er iværksat. For de BNBO, hvor kommunerne har besluttet, at der ikke skal foretages en yderligere indsats, vil Miljø- og Fødevareministeriet foretage en vurdering af, om indsatsen er i overensstemmelse med den skærpede vejledning om BNBO, herunder om der fortsat er BNBO med risiko for forurening af grundvandet. Såfremt kommunerne ikke er kommet i mål med beskyttelsen mod forurening af BNBO, er aftaleparterne enige om at gennemføre et generelt forbud mod sprøjtning i BNBO.

Fase 2: Generelt sprøjteforbud i alle BNBO

Ved et generelt forbud mod brug af pesticider i BNBO, vil der blive indført en kompensationsordning for forbuddet, så der tages højde for, at alle kan få dækket deres fulde tab uanset EU's statsstøtteregele.

Det etablerede partnerskab mellem Miljø- og fødevarerministeriet og KL om fremdrift i arbejdet med grundvandsbeskyttelsen i BNBO fastholdes. Partnerskabet bidrager til den årlige status på den kommunale indsats i forhold til beskyttelsen inden for BNBO.

Nyt initiativ i forhold til Aftale om Pesticidstrategi 2017-2021

Forbud mod salg af koncentrerede midler til private

Aftaleparterne er enige om, at private fremadrettet kun må købe og anvende pesticider, der sælges som klar-til-brug eller er midler med lav risiko f.eks. pelargonsyre. Forbuddet træder i kraft den 1. juli 2020. Datoen er valgt ud fra, at forhandlerne fra denne dato skal kontrollere, at alle købere af pesticider til professionelt brug har en autorisation. Det er altså til den tid muligt på enkelt vis at skelne mellem autoriserede og ikke-autoriserede brugere.

Tillæg til pkt. 3 i Aftale om Pesticidstrategi 2017-2021

Screening for flere stoffer i grundvandsovervågningen

Aftaleparterne er enige om at følge vandpanelets anbefalinger om fremover at screene for væsentligt flere pesticider i grundvandsovervågningen. Der iværksættes derfor massescreening af grundvand i 2019, og der afsættes midler til at udvikle analysemetoder for relevante stoffer. Desuden afsættes der midler til at følge eventuelle stoffer med fund over kravværdien i de efterfølgende år. Der afsættes samlet 9 mio.kr. om året i perioden 2019-2022 på finansloven til formålet. Såfremt der findes stoffer over kravværdien i overvågningen, vil stofferne blive revurderet i forhold til, om der skal ske begrænsninger i anvendelsen, om stofferne skal forbydes, eller om stofferne skal efterprøves i Varslingssystemet for udvaskning af pesticider til grundvand (VAP). Aftaleparterne vil blive orienteret om disse beslutninger.

Aftaleparterne ønsker desuden, at proceduren for udvælgelse af stoffer til grundvandsovervågningen og til vandselskabernes boringskontrol styrkes, som anbefalet af Vandpanelet. Der skal sikres en mere grundig og systematisk opsamling af ny viden om stoffer, der indebærer risiko for udvaskning til grundvand. Det kan eksempelvis være resultater fra VAP og punktkildeundersøgelser eller nye fund af pesticider i drikkevandsboringer i Danmark eller andre EU-landes grundvandsovervågning.

Der er behov for, at et eksternt forum indgår i dialogen om Miljøstyrelsens forslag til nye stoffer i grundvandsovervågningen og pesticidlisten til boringskontrollen. Derfor gøres pesticidarbejdsgruppen under Vandpanelet til et permanent forum, der skal komme med input til prioritering inden for de afsatte ressourcer til screening, herunder hvordan der skal prioriteres non-target screeninger, når disse er kommercielt tilgængelige. Arbejdsgruppen suppleres med relevante forskere fra universiteterne.

Vandpanelet anbefaler:

- *At arbejdsgruppen gøres til et permanent udvalg under Vandpanelet med henblik på det løbende arbejde med opdatering af listen over pesticider og nedbrydningsprodukter, som vandforsyningerne skal kontrollere for i råvand og drikkevand (pesticidlisten) og stoflisten for grundvandsovervågningen.*
- *Proceduren for udvælgelse af stoffer til både GRUMO og pesticidlisten opdateres så arbejdsgruppen og Vandpanelet inddrages ved den årlige opdatering.*

- *At der, i forhold til i dag, screenes for væsentligt flere pesticider i grundvandsovervågningen fremover. Der er behov for bredere screeninger på kort sigt i grundvandsovervågningen. Miljøstyrelsen har på baggrund af resultaterne af regionernes analysearbejde igangsat en nærmere analyse mhp. at identificere de stoffer, som det kan være relevant at gennemføre screeninger af i grundvandet. En endelig vurdering af behovet for yderligere pesticidanalyser i grundvandsovervågningen afventer derfor denne analyse, der forventes afsluttet i 1. kvartal 2019. Så hurtigt som muligt efter afslutningen af analysearbejdet og inden udgangen af 2. kvartal skal der startes en screening i GRUMO for udvalgte stoffer, men opgavens løsning er afhængig af, hvad analyselaboratorierne kan tilbyde og den økonomi, som er til rådighed for grundvandsovervågning.*
- *Overfladevandsovervågning kan være et supplement til den øvrige overvågning. MST vil overveje videre, om der bør iværksættes en supplerende overvågning af pesticider i overfladevand. Dette er også relevant i forhold til afstrømning af biocider til overfladevand.*
- *At der udarbejdes yderligere vejledning til kommuner og vandværker om, dels hvad man gør ved fund, dels hvordan man bedst skræddersyr boringskontrollen baseret på lokale forhold. Miljøstyrelsen indkalder arbejdsgruppen mhp. en nærmere identificering af vejledningsbehovet, herunder hvor ansvaret for det videre vejledningsarbejde bedst forankres.*
- *At Danske Regioner får fast plads i Vandpanelet, hvor de i øjeblikket ikke er repræsenteret.*

Tillæg til pkt. 2 i Aftale om Pesticidstrategi 2017-2021 **Styrket indsats for at modvirke resistens**

Aftaleparterne er enige om, at resistenshandlingsplanen gennemføres med de foreslåede initiativer inden for de kommende 4 år, at styrke den generelle indsats for udvikling af integreret plantebeskyttelse (IPM) på baggrund af anbefalingerne fra IPM taskforceen samt at øge tilskudsmidler til at styrke Partnerskabet for sprøjte- og præcisionsteknologi. Indsatsen styrkes med 5 mio. kr. årligt i 3 år fra 2020-2022 således, at der med den eksisterendes indsats er i alt 21,9 mio.kr. i de kommende 4 år.

For at forebygge resistens og sikre, at landmændene afprøver IPM principper, stilles der krav om, at der bliver udfyldt et skema med et pointsystem på den enkelte bedrift, så det kan kontrolleres om landmanden anvender IPM principperne. Der gennemføres en analyse af baseline af sædskiftet hos forskellige bedriftstyper til udvikling af et sædskifteindeks. På baggrund af baseline-projektet, drøftes det i aftalekredsen, hvilke mulige krav der kan fastsættes for de områder, hvor der er behov for ændringer i den nuværende sædskiftepraksis. De administrative byrder ved de obligatoriske krav vil blive modsvaret af en tilsvarende lettelse for erhvervet inden kravet sættes i kraft i 2020.